

Nali muidugi. Pikapäevärühma kasvataja on Tornimäe kooli õpetaja Luule Jõeäär olnud tegelikult vaid poole sellest, rühmade loomisest alates. Või siiski...

Aegu on olnud igasuguseid. Ja inimesi.

«Kui mind Haapsalu Pedagoogilisest Koolist Saarelastekodusse tööle suunati, olid rasked ajad ja sõjajärgsed lapsed,» ütles õpetaja Jõeäär kohe alustuseks. «Palka sain 42 rubla, esimese raha eest ostsin kella. Kuu aega käisin ema käest leiba toomas. Kirjutage, et mul oli veel üheksa palgata ametit, viimane neist agitpunkti juhataja, ja kümnes nälg. Pool kaks öösel sain koju. Et must üldse õige õpetaja sai, tuleb tänada kadunud Sergei Taimlat. Kõik direktorid peaksid nii nõudlikud olema.

Kaks aastat töötasin õpetajana, siis käisid mingid mahhinatsioonid ja mind pandi direktoriks. Õudne oli:

35 AASTAT PIKAPÄEVARÜHMAS

kool... ja abimajand ka veel. Tahtsin edasi õppima minna, aga siis veel kaugõpet polnud.

Direktori koha peal pidasin kolm aastat vastu, siis läksin mehele. Muidu mõtlesin, et ei tasugi, võtan lastekodust lapsi ja kasvatan üles. Aga elu läks teisiti...

Pärast abiellumist tulingi Tornimäele algklasside õpetajaks. Sündisid lapsed: kolm tütar, igal aastal üks. Mees jäi koduseks, mina olin ju erialaga. Kogu aeg olen töötanud poolteise kohaga ja rohkemgi veel, et ära elada... Siis, alguses, läksin pärast tunde Tornimäelt veel Uuemõisasse internaati kasvatajaks. Seal tulime lastega siia tagasi sööma. Öhtul pidin veel kõik magama panema, siis sain koju. Seal ootas laste pesu, ja häid tunde tahtsin

ka veel anda. Öösiti tegime mehega õppevahendeid. Nüüd on need kõik juba ära pleekinud, ükspäev alles viskasin suure hunniku lotosid minema.

Tornimäel saab mul nüüd 30 aastat täis. Kolleegid ikka küsivad, miks ma pensionile tahan jääda. Aga iga päev olen neli kilomeetrit kooli ja tagasi käinud: küll jala, küll kelguga, aga põhiliselt rattaga. Alguses olid teed ikka väga halvad. Mäletan, et kord ronisin libedal ajal ja suure tuulega neljakäpukil mäest üles. Ise nutsin ja vihane olin ka.

Tööd on ka küllaga tehtud, ma ei tunne, et võlgu oleksin... Loomad on mul kogu aeg olnud, nüüd tahan hakata rohkem pidama.»

Jah, aegu on tõesti igasuguseid olnud. Sellega ei ülla-

ta enam kedagi. Ja kui mälestused neist kurvad või halenaljakad kipuvad tunduma, on seegi aegade, mitte mäletajate süü. Et lausa imelugusid jutustada, ei pea meie maal mitte 100-aastane olema.

Luule Jõeäär meenutab muigega, kuidas ta, kitsasfilmiparaat seljas, ja ka muidu talusid ja põlde mööda loenguid pidamas käis. «Kord tulid ainult vanamutikesed kuulama, kuid minul oli loeng laste kasvatamisest. Aga siis olj põhiline, et üritus kirjjas.»

Kord pärast sõda sai aga üks pisike vanemateta poiss kelleltki maja paranduseks ja kui kolhoos selle 2000 rubla eest ära oli ostnud, sai temast «lastekodu kõige rikkam mees».

«Jõululaupäeval oli meil koolis alati õppenõukogu,»

tuletas õpetaja Jõeäär meelde. «Vorsti- ja piparkoogilõhna võisin ainult küla vahel koju minnes nuusutada. Nüüd tuli üks tütardest suurest peast küsima, mis pidu need teised pered peavad, tal ei olevat nimigi meelde jäänud.»

Aeg jätab märgi külge. On see hea või halb? Või hoopis suhteline hea, kui Luule Jõeäär muu hulgas ka oma «lollist kohusetundest» räägib?

«Ütlen siis oma kõige suurema saavutuse ka ära. Olin 10 aastat koolis Punase Risti hooldusõpetaja. Käisime ühtelugu vabariiklikel võistlustel. Siis tuli seinalehtede konkurss. Leht pandi kooli välja: midagi valetada ei saanud. Tuli siis ööd ja päevad igasugu üritusi ette valmistada ja läbi viia. Palju sinna aega ja vaeva kulus, polegi teistel vaja teada. Aga lõpptulemus oli see, et terves Li-

dus tulime esikohale. Nüüd on see kõigil juba meelest läinud. Leidsin selle diplomi paberite vahelt üles, viisin pioneerituppa ja ütlesin: «Võtke, nij kõrget tunnustust teil ei ole ja te ei saa ka.» Ei tea, võib-olla on see auahnus...»

Kui seesama õpetaja nüüd kohe kurdab, et paljud praegused lapsed sootuks laisad, lohakad, kohusetundetud ja hoolimatud on, tundub ehk seegi aja märgina.

«Vastutust ju pole! Üks suur viga, mis me oleme teinud, on see hinnete parandamine. Lapsed naeravad meile näkku, tahavad, et neile püdi valmis tehakse. Kui õpilane tunnis õpetaja jutuga kaasa tuleb, on ta võimeline materjali vähemalt kolme peale omandama. Aga ta ju ei tahagi, vaatab, kuidas need 40 minutit mööda saab. Paned talle kahe ära, tuleb järgmisel päeval parandama. Kui

suust natuke sooja õhku ka välja tuleb, peab asi korras olema... Mina pole nij teinud ja olen pähe ka saanud. Laps peab ise õppima, töötama. Ütlen vanematele kohe ära, kelle laps järgmisel aastal samamoodi edasi läheb, kellel tuleb midagi muutma hakata. Aga juba praeguste laste vanemad kuuluvad parandamiste aja õpilaste hulka.

Me võime ju igasuguseid uuendusi välja mõelda, aga põhiline jääb ju ikka samaks: laps peab õppima lugema, kirjutama ja arvutama.»

Pärast Eestimaa hariduskonverentsi ütles Liidu haridusjuht Gennadi Jagodin «Noorte Hääle» lugejatele: «Iga periood, ükskõik kui raske või omapärane see ka ei oleks, on andnud inimkonnale oma geeniused, talendid, liidrid...» Jah, liidrid on olnud. Geeniused panevad end maksma aegade kiuste, kuid

talendid on alati kaitsset vajanud. Üks asi on see, keda ükski ajastu on vajalikuks pidanud talendiks lugeda, teine — meie siin, Eestis, oleme vaid osake sellest «inimkonnast». Ja kui Luule Jõeäär arvas, et viimasel ajal just andekaid lapsi, talente vähemaks on jäänud, peame tema kogemust vist vähemalt hoiatusena võtma, hoiatusena nii koolile kui kodule.

Kool on ju vaid koduse kasvatuse jätkaja.

Luule Jõeäär: «Paljud emad on hoolimatud. Aga ega neil tegelikult jäägi aega lastega tegelda. Need tulevad 6-aastaselt kooli ja ei oska isegi mängida... Olen ikka vanematele rääkinud, et võtku nad oma lapsi vähemalt sülega. Hellust on vaja! Praegu küsid lapse käest, kes on talle kodus kõige kallim, ta vastab sulle: «Kass.»

Pole siis ime, et elementaarnegi viisakus ning lugu-

pidamine nii vanemate kui pedagoogide vastu kadunud on. Miks paljud inimesed õpetajaametist ära lähevad? Ei saa distsipliini, eriti naised. Mul seda probleemi olnud pole. Õpetajal peab naljasoont olema ja näideldagi tuleb osata. Õpetaja peab alati peale jääma, igas olukorras.»

Õpetaja peab õpetajaks jääma.

«Kõige tähtsam on olla õiglane. Vigu ei tohi teha ei hindamisel, ei karistamisel, siis on kõik kadunud. Analüüsimine alati koos klassiga vastust, käitumishindeid. Enne kui last karistada, tuleb asjasse süveneda: miks ta pahandust tegi ja kas üldse tema tegi. Mulle tegelikult meeldivad väänikud poisid.

Teine oluline asi on distants. Sa võid lapsega käest kinni käia ja kõik, aga see peab säilima. Laps peab tunnetama, et sina oled õpetaja.»

Õpetaja peab õpetajaks jääma, mis sellest, et aegu on igasuguseid, ning et seeläbi oma sisemise rahu nimel mõndagi ära kannatada tuleb.

«Mina pole Leningradi ega Moskvasse saanud,» ütles õpetaja Jõeäär. «Mu klassi lapsed on küll mõned käinud. Toovad pilte kaasa ja jutustavad meile ka, niipalju kui oskavad.»

«Eestimaal peab olema üks niisugune koht — Sinialliku. Seal olen noorte turistidega korra laagris olnud, ilus...»

«Ükskord jälle sain inspektori käest pahandada: «Räägite lastele mägedest, aga kas te ise olete seal käinud? ...No kuidas te siis räägite...»»

Äkki siis nüüd, pensionipõlves, tahaks kõrvalseisja muidugi soovida... Pole ju enam tarvis rühmata neid pikki päevi.

**Tornimäel käis
TIINA REINART**